

Spis treści

Podziękowania/Danksagung	11
Wstęp	13

Część I

FILOZOFIA

Rozdział I. Postać i myśl Roberta Spaemanna	22
Wprowadzenie	22
1. Nota o filozofie	23
2. Główne aspekty myśli filozoficznej	25
3. Recepcja myśli Spaemanna	32
4. Główne obszary twórczości	34
Rozdział II. Rozumienie filozofii	39
Wprowadzenie	39
1. Filozofia jako nieprzerwany dyskurs o ostatecznych pytaniach	40
2. Filozofia jako poszukiwanie prawdy a problem naiwności	45
3. Zadania filozofii jako nauki sposobu życia	46
4. Metoda filozofii	48
5. Doniosłość zagadnień metafizycznych	48
6. Filozofia a nauki przyrodnicze	51
7. światopogląd a rola metafizyki	53
8. Filozofia a ideologia	55

Rozdział III. Kontrowersyjna natura filozofii	60
Wprowadzenie	60
1. Hermeneutyczny charakter analiz	61
2. Uniwersalne przesłanie filozofii i jej kontrowersyjna natura a ideologia.....	63
3. Rozumienie, zasięg i znaczenie kontrowersji filozoficznych	64
4. Kontrowersyjność tez a ich rozstrzygalność.....	66
5. Kontrowersje filozoficzne a aporia, sceptycyzm i prawda	67
6. Kontrowersje filozoficzne w historii myśli ludzkiej	68
7. Kontrowersje filozoficzne a zmiana paradygmatu naukowego	71

Część II

ANTROPOLOGIA. ROZUMIENIE DZIEDZINY I JEJ ZADAŃ

1. Antropologia a metafizyka	80
2. Rola doświadczenia samego siebie	81
3. Swoistość ujęcia Spaemanna	82

Rozdział IV. Nowe ujęcie klasycznej teorii osoby

Wprowadzenie	84
1. Osoba i jej tożsamość	87
2. Właściwości osoby	89
3. Osoba jako tajemnica	96
4. Szczególny status osoby - godność.....	97
5. Osoba jako podmiot praw	99
6. Niezniszczalność osoby	100
7. Aktualność wizji Boecjusza	101
8. Teoria Locke'a	102
9. Problem osoby potencjalnej. Dyskusja Spaemanna ze zwolennika- mi koncepcji Locke'a.....	104
10. Rozróżnienie bycia osobą i bycia człowiekiem a problem aborcji.....	106

Rozdział V. Klasyczna wizja duszy ludzkiej

Wprowadzenie.....	111
1. Istnienie duszy. Przyczyna wszelkich doświadczeń.....	112
2. Pochodzenie duszy	114
3. Udział rodziców w stwórczym akcie obdarowania duszą. Polemika z ujęciem tradycyjny	115
4. Duch w maszynie.....	117

5. Duchowa natura duszy	117
6. Funkcje duszy	119
7. Dusza jako forma substancjalna ciała.....	121
8. Nieśmiertelność duszy	123
Rozdział VI. Śmierć i umieranie	128
Wprowadzenie	128
1. Biologiczny aspekt śmierci	129
2. Śmierć jako najważniejszy akt osoby ludzkiej a problem jej akceptacji	131
3. Śmierć a sens życia	135
4. Przygotowanie do śmierci	138
5. Czas śmierci	140
6. Śmierć a ostateczna decyzja	140
7. Problemy szczegółowe związane ze śmiercią	141
Rozdział VII. Wartość czy godność człowieka?	150
Wprowadzenie	150
1. Nasilenie się relatywizmu wartości.....	151
2. Wartość a godność jako odrębna kategoria	152
3. Określenie godności a jej podstawa	154
4. Nienaruszalność godności a jej prezentacja	157
5. Godność ontyczna	158
6. Godność osobista (moralna)	159
7. Źródła godności ontycznej (minimum godności)	160
8. Obiektywne wymogi szacunku dla człowieka i uznania godności ludzkiej.....	163
9. Akty respektu - ujęcie negatywne i pozytywne	165
10. Ostateczne uzasadnienie godności	166
11. Usuwanie godności ludzkiej.....	167
Rozdział VIII. Wstyd jako przejaw naturalnego poczucia godności ludzkiej	171
Wprowadzenie	171
1. To, co nowe.....	172
2. Wstyd jako elementarne uczucie - jego podłoże i uwarun- kowania	173
3. Wstyd a sumienie	176
4. Wstyd seksualny	177
5. Wstyd a miłość siebie	179
6. Wstyd a osobowa miłość	180
7. Wychowanie do wstydu.....	182

Rozdział IX. Kryzys idei postępu	185
Wprowadzenie	185
1. Źródła idei postępu.....	186
2. Rozumienie postępu	187
3. Dwa typy postępu	189
4. Postęp o charakterze nadrzędnym	192
5. Znamiona kryzysu idei postępu	194
6. Rola filozofii w przewyciężaniu kryzysu.....	200
Rozdział X. Prawo naturalne jako podstawa i kryterium bezpieczeństwa życia społecznego	204
Wprowadzenie	204
1. Aktualność problematyki prawa naturalnego i jego związek z prawem pozytywnym.....	206
2. Rozumienie prawa naturalnego i jego normy ogólnej	208
3. Podstawowe inklinacje prawa naturalnego	210
4. Nowożytne rozumienie prawa naturalnego i jego związek z pokojem społecznym	213
5. Kwestia zagrożeń bezpieczeństwa życia społecznego.....	216
6. Odniesienie do człowieka przyszłości	221
7. Kwestia bezpieczeństwa życia społecznego - uwagi końcowe . . .	223
Rozdział XI. Prawo naturalne a godność osoby ludzkiej	225
Wprowadzenie.....	225
1. Czym jest prawo naturalne?	225
2. Natura ludzka - jej godność i nienaruszalność	226
3. Konsekwencje braku respektu dla prawa naturalnego	227

Część III

ETYKA

Rozdział XII. Wizja etyki filozoficznej	237
Wprowadzenie	237
1. Czym jest etyka?	238
2. Metoda.....	239
3. Etyka a teologia	240
4. Etyka a metafizyka	241
5. To samo źródło etyki i metafizyki	243
6. Etyka a nauki empiryczne.....	244
7. Doświadczenie moralne jako punkt wyjścia etyki	245

8. Życzliwość jako norma etyczna.....	249
9. Na czym polega oryginalność wizji etycznej Roberta Spaemanna?	250
Rozdział XIII. Klasyczna koncepcja dobra	252
Wprowadzenie	252
1. Metafizyczne rozumienie dobra	253
2. Tło i konsekwencje eliminacji aspektu <i>bonum</i>	255
3. Dobro moralne a dobry czyn w kontekście tendencji utylitarystycznych.....	256
4. Rodzaje dobra	257
5. Dobre życie. Polemika z relatywizmem.....	259
6. Bóg a dobro.....	261
7. Dobro a wartość. Niebezpieczeństwo relatywizmu	262
Rozdział XIV. Eutanazja z punktu widzenia antropologii filozoficznej	265
Wprowadzenie	265
1. Eutanazja a zasada samostanowienia	266
2. Idea czynnej pomocy przy umieraniu a zasada solidarności	268
3. Czynna pomoc w umieraniu a autonomia człowieka.....	269
4. Wizja człowieka i osoby u zwolenników eutanazji	272
5. Eutanazja a śmierć godna	273
Rozdział XV. Uwarunkowania eutanazji i sposoby jej przezwycięzania	277
Wprowadzenie.....	277
1. Uwarunkowania eutanazji. Sytuacja demograficzna.....	279
2. Przedłużanie życia	281
3. Hedonistyczno-sentymentalny rys cywilizacji a kwestia płynnej granicy między eutanazją na życzenie i w wyniku decyzji strony trzeciej	283
4. Inne uwarunkowania eutanazji	285
5. Perspektywa zmiany czynników warunkujących żądanie legalizacji eutanazji	288
6. Mentalność hedonistyczna a perspektywa jej przezwycięzania . .	293
Rozdział XVI. Filozoficzne aspekty sztucznego zapłodnienia <i>in vitro</i>	298
Wprowadzenie	298
1. Geneza <i>in vitro</i> i jego procedura.....	299
2. Sposób przekazywania życia a kwestia godności.....	300
3. <i>In vitro</i> a kwestia odpowiedzialności za powstanie życia	302
4. <i>In vitro</i> a problem prawa do dziecka	304
5. Zapłodnienie heterologiczne (użycie gamet osób trzecich)	305
6. Spór o początek życia ludzkiego.....	306
7. Znamiona degradacji osobowej	307
8. Pozostałe przejawy naruszenia godności	308
9. <i>In vitro</i> z punktu widzenia prawa naturalnego	309
10. <i>In vitro</i> a problem zdrowia i dojrzałości osobowej	310
Rozdział XVII. Etyczne zobowiązania człowieka wobec świata zwierząt	312
Wprowadzenie	312
1. Miejsce zwierząt w hierarchii bytów i ich swoistość.....	314
2. Czy zwierzęta mają prawa? Obowiązki wobec zwierząt.....	317
3. Eksperymenty na zwierzętach	319
4. Polowania	321
5. Problem hodowli	322
6. Odpowiedzialność za gatunki	323
7. Cierpienie zwierząt a kwestia odpowiedzialności	324
8. Ochrona zwierząt a godność człowieka	329
Zakończenie	333
Schluss	347
Literatura	363
Summary	377
Indeks nazwisk	379